

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 De causis obseruantiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

in pectore, & coniungebatur superhumerali. Et in hoc rationali erant duodecim lapides pretiosi distincti per quatuor ordines, in quibus etiam sculpta erant nomina filiorum Israel, quasi ad designandum, quod ferret onus totius populi per hoc, quod habebat nomina eorum in humeris, & quod iugiter debebat de eorum salute cogitare per hoc, quod portabat eos in pectore, quasi in corde habens. In quo etiam rationali mandavit Dominus poni doctrinam & veritatem: quia quaedam pertinentia ad veritatem iustitiae & doctrinam scribebantur in illo rationali. Iudaei tamen fabulantur, quod in rationali erat lapis, qui secundum diversos colores mutabatur secundum diversa, quae debebant accedere filiis Israel: & hoc vocant veritatem & doctrinam. Quintum erat baltheus, id est cingulus quidam factus ex praedictis quatuor coloribus. Sextum erat tiara, id est mitra quaedam de bysso. Septimum autem erat lamina aurea, pendens in fronte eius: in qua erat scriptum nomen Domini. Octavum autem erant femoralia linea, ut operirent carnem turpitudinis suae quando accederent ad Sanctuarium, vel ad altare. Ex istis autem octo ornamentis minores sacerdotes habebant quatuor, scilicet, tunicam lineam, femoralia, baltheum, & tiaram. Horum ornamentorum quidam rationem literalem assignant, dicentes, quod in istis ornamentis designabatur dispositio orbis terrarum, quasi Pontifex protestaretur se esse ministrum Creatoris mundi, unde etiam Sap. 18. dicitur, quod in veste Aaron erat descriptus orbis terrarum. Nam femoralia linea figurabant terram, ex qua linum nascitur: balthei circumvolutio significabat Oceanum, qui circumcingit terram. Tunica hyacinthina suo colore significabat aerem, per cuius tintinabula significabantur tonitrua, per mala granata coruscationes. Superhumerali vero significabat sua varietate caelum siderum: duo onychini duo hemisphaeria, vel Sol & Luna. Duodecim gemae in pectore, duodecim signa in Zodiaco, quae dicebantur posita in rationali: quia in celestibus sunt rationes terrenorum, secundum illud Iob. 38. Numquid nosti ordinem caeli, & ponis rationem eius in terra: Cidarid autem vel tiara significabat caelum empyreum: lamina aurea Deum omnibus praesidentem. Figurata vero ratio manifesta est. Nam maculae, vel defectus corporales, a quibus debebant sacerdotes esse immunes, significant diversa vitia & peccata, quibus debent carere. Prohibetur enim esse caecus, id est ignorans: ne sit claudus, id est instabilis, & ad diversa se inclinans: ne sit parvus, vel grandis, vel torto naso, id est ne per defectum discretionis, vel in plus, vel in minus excedat, aut etiam aliqua prava exerceat, per nasum, id est discretio designatur, quia est discretivus odoris. Ne sit fracto pede, vel manu, id est ne amittat virtutem bene operandi, vel procedendi in virtute. Repudiatur etiam si habeat gibbum vel ante, vel retro: per quem significatur superfluous amor terrenorum. Si est lippus, id est per carnalem affectum eius ingenium obscuratur: contingit enim lippitudo ex fluxu humoris. Repudiatur etiam si habeat albuginem in oculo, id est praesumptionem candoris iustitiae in sua cogitatione. Repudiatur etiam si habeat iugem scabiem, id est, petulantiam carnis. Et si habuerit impetiginem, quae sine dolore corpus occupat, & membrorum decorum sedat, per quam avaritia designatur. Et etiam si sit herniosus, vel ponderosus, qui scilicet gestat pondus turpitudinis in corde, licet non exerceat in opere. Per ornamenta vero designantur virtutes ministrorum Dei. Sunt autem quatuor, quae sunt necessariae omnibus

ministris, scilicet, castitas, quae significatur per tunicam. Puritas vero vita, quae significatur per lamina aurea. Moderatio discretionis, quae significatur per cingulum. Et rectitudo intentionis, quae significatur per tiaram protegentem caput. Sed praedictae virtutes debent quatuor habere. Primum quidem Dei memoriam in contemplatione: & hoc significat lamina aurea habens nomen Dei in fronte. Secundum, quod supportet infirmitates populi: quod significat superhumerali. Tertio, quod habeat populum in corde & in visceribus per sollicitudinem charitatis significatur per rationale. Quarto, quod habeat conversationem celestem per opera perfectiorum, quod significatur per tunicam hyacinthinam & tunicam hyacinthinam adiunguntur in extremitatibus tintinabula aurea, per quae significatur doctrinam uniorum, quae debet coniungi celesti conversationi Pontificis. Ad iunguntur etiam mala punitiva, quae significatur unitas fidei & concordia in ministeribus: quia sic coniuncta debet esse eius doctrina, ut per eam fidei & pacis unitas non rumpatur.

ARTICULVS VI.
Vtrum fuerit aliqua rationalis causa observationum caeremonialium.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod quantiarum caeremonialium nulla fuerit rationalis causa. Quia ut Apostolus dicit 1. ad Tim. Omnis creatura Dei est bona, & nihil reijcitur quod cum gratiarum actione percipitur. Invenitur igitur prohibiti sunt ab usu quatuor animalium, tanquam immundorum, ut patet Lev. 11. Prater. Sicut animalia dantur in cibum hominibus, ita etiam & herbae. Unde dicitur Genes. 3. Quae visceribus dedi vobis omnem carnem: sed lex non distinxit aliquas immundas, cum tamen quae illarum sint maxime nocivae, ut puta verbera, ergo videtur, quod nec de animalibus aliquae sint prohiberi tanquam immunda. ¶ 3. Prater. Si materia est immunda, ex qua aliquae generantur, pari ratione videtur, quod id quae generatur sit immundum: sed ex sanguine generatur caro, igitur non oes carnes prohiberentur tanquam immundae, pari ratione nec sanguis debuit prohiberi immundus, aut adeps, qui ex sanguine generatur. ¶ 4. Prater. Dominus dicit Matth. 10. eos non mandos qui occidunt corpus, quia post mortem non habent quid faciant: quod non esset verum, si in nocuum homini cederet: quid ex eo multo igitur minus pertinet ad animaliam, quae qualiter eius carnes decoquantur. Irrationabiliter videtur esse quod dicitur Exod. 23. Non comedum in lacte matris suae. ¶ 5. Praterea. Ea quae sunt primitiva in hominibus animalibus, tanquam perfectiora praecipue immundo offerri. Inconvenienter igitur praecipitur Lev. 19. Quando ingressi fueritis terram, & plantaveritis in ea ligna pomifera, auferetis primum fructum, id est, prima germina, & immunda erunt vobis edetis ex eis. ¶ 6. Prater. Vestimentum extra corpus hominis non igitur debuerunt quaedam specialia vestimenta Iudaeis interdici, puta, quod dicitur Lev. 19. Quae ex duobus texta est, non indueris. & Deum non induetur mulier veste virili, & vir non induetur veste foeminea. & infra. Non indueris vestem quae quod ex lana linoque contextum est. ¶ 7. Prater. Memoria mandatorum Dei non

ad corpus, sed ad cor. incōuenienter igitur præcipitur Deuter. 6. q̄ ligarentur præcepta Dei quasi signū in manu sua, & q̄ scriberentur in limine ostiorum, & quōd per angulos palliorum facerent sūmbrias, in quibus ponerent vittas hyacinthinās, in memoriā mandatorum Dei, vt habetur Num. 15.

¶ 8 Præc. Aposto. dicit 1. ad Cor. 6. quōd nō est cura Deo de bobus, & per cōsequēs neq; de alijs animalibus irrationalibus, incōuenienter igitur præcipitur Deut. 22. Si ambulaueris per viā, & inueneris nidum auis, nō tenebis matrē cum filijs, Deut. 25. Non alligabis os bouis triturantis. & Leuit. 19. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus.

¶ 9 Præc. Inter plantas nō fiebat discretio mundorū ab immundis, ergo multō minus circa culturā plantarum debuit aliqua discretio adhiberi, ergo incōuenienter præcipitur Leuitic. 29. Agrum non seres diuerso semine. & Deuter. 22. Non seres vineam tuā altero semine, & non arabis in boue simul & asino.

¶ 10 Præc. Ea quæ sunt inanimata, maximē videntur hominum potestati esse subiecta. incōuenienter igitur accretur homo ab argento & auro, ex quibus fabricata sunt idola, & ab alijs quæ in idolorum domibus inueniuntur, præcepto legis, quod habetur Deuteronom. 7. Ridiculum etiam videtur esse præceptum quod habetur Deuteronom. 23. Vt egestiones humo operentur fodientes in terra.

¶ 11 Præc. Pietas maximē in sacerdotibus requiritur: sed ad pietatem pertinere videtur, quōd aliquis finibus amicorum interfit. vnde etiam de hoc Tobias laudatur, vt habetur Tob. 1. Similiter etiā quandoque ad pietatem pertinet, quōd aliquis in vxorē accipiat meretricem: quia per hoc eam à peccato & infamia liberat, ergo videtur, quōd hæc incōuenienter prohibeantur sacerdotibus. Leuitic. 21.

SED CONTRA est, quōd dicitur Deuteronom. 18. Tu autem à Domino Deo tuo aliter institutus es. ex quo potest accipi, q̄ huiusmodi obseruantia sunt instituta à Deo ad quandam specialem illius populi prærogatiuam. non ergo sunt irrationabiles, aut sine causa.

RESPON. Dicendum, q̄ populus Iudæorum, vt supra dictum est, † specialiter erat deputatus ad cultū diuinum, & inter eos specialiter sacerdotes. & sicut alia res, quæ applicantur ad cultum diuinum, aliqua specialitatem debent habere, quod pertinet ad honorificentiam diuini cultus: ita etiam & in conuersatione illius populi, & præcipuē sacerdotū, debuerunt esse aliqua specialia congruentia ad cultū diuinum vel spirituale, vel corporalem. Cultus autem legis figurabat mysterium Christi. vnde omnia eorum gesta figurabant ea, quæ ad Christum pertinent: s̄m illud 1. Cor. 10. Omnia in figuram continebant illis, & ideo rationes harum obseruantiarum dupliciter assignari possunt. Vno modo s̄m congruentiā ad diuinum cultum. Alio modo secundū quod figurant aliquid circa Christianorum vitam.

AD PRIMUM ergo dicendū, q̄ sicut supra dictum est, duplex pollutio, vel immunditia obseruabatur lege. Vna quidem culpa, per quam polluebatur animalia autē corruptionis cuiusdam, per quam quodammodo inquinatur corpus. Loquendo igitur de prima immunditia, nulla genera ciborum immunda sunt, vel hominem inquinare possunt, s̄m suam naturā. vnde dicitur Matth. 15. Non quod intrat in os, coinquinat hominē: sed quæ procedunt de ore, hæc coinquinant hominem. & exponitur hoc de peccatis.

A Possunt tñ aliqui cibi per accidens inquinare aīam, in quantum. s. contra obediētiam, vel vorū, vel ex nimia concupiscentia comeduntur: vel in quantum prebent fomētum luxuriæ, propter qđ aliqui a vino & carnibus abstinēt. Secundum autē corporalē immunditiam, quæ est corruptionis cuiusdam, aliqua animalium carnes immunditiā habent, vel quia ex rebus immundis nutriuntur, sicut porcus, aut immundæ conuerlantur, sicut quædam animalia sub terra habitantia, sicut talpæ, & mures, & alia huiusmodi. vnde etiā quædam foetorē contrahūt: vel quia eorum carnes propter superfluum humiditatē, vel siccitatem corruptos humores in corporibus humanis generāt: & ideo prohibita sunt eis carnes animalium habentium

B soleas. i. vngulam continuā, nō fissā, propter eorū terrefreitatē. & similiter sunt eis prohibita carnes animalium habentium multas fissuras in pedibus, quia sunt nimis cholericæ & adusta, sicut carnes leonis & hmōi. & eadem ratione prohibita sunt eis aues quædam rapaces, quæ sunt nimis siccitatis, & quædam aues aquaticæ propter excessum humiditatis. Similiter etiā quidā pisces nō habentes pennulas & squāmas, vt anguilla, & hmōi, ppter excessum humiditatis. Sunt autē eis concessa ad esum animalia ruminantia, & fundentia vngulā: quia habent humores bene digestos, & sunt mediæ cōplexionis: quia nec sunt nimis humida, quod significat vngulæ: neque sunt nimis terrefra, cum nō habeant vngulā cōtinuā, sed fissā. In piscibus etiā concessi sunt eis pisces sicciiores, qđ significatur p hoc, q̄ habent squāmas & pennulas: per hoc. n. efficitur temperata cōplexio humida pisciū. In auiibus etiā sunt eis concessæ magis temperatæ, sicut gallinæ, perdices, & alia hmōi. Alia rō fuit in derestationē idolatriæ. nam Gentiles & præcipuē Aegyptij, inter quos erāt nutriti, hmōi animalia prohibita idolis immolabāt, vel eis ad maleficia utebātur. Animalia verō quæ Iudæis sunt concessa ad esum, nō comedebāt: sed ea tanquā Deos colebant: vel propter aliā causam ab eis abstinebant, vt supra dictū est.

C Tertia rō est ad tollendam nimiam diligentiam circa cibaria: & ideo conceduntur illa animalia, quæ de facili & in promptu haberi possunt. Generaliter tñ prohibitus est eis esus omnis sanguinis & adipis cuiuslibet animalis: sanguinis quidem tum ad vitandam crudelitatem, vt derestarentur humanum sanguinem effundere, sicut supra dictum est: tum etiā ad vitandum idolatriæ ritum: quia eorū cōsuetudo erat, vt circa sanguinem congregatum adunarentur ad comedendum in honorem idolorum, quibus reputabāt sanguinem acceptissimum esse. & ideo Dñs mādauit, q̄ sanguis effunderetur, & q̄ puluere operiretur. Et propter hoc etiam prohibitus est eis comedere animalia suffocata, vel strangulata: quia sanguis eorum non separatur a carne, vel quia in tali morte animalia multū affliguntur: & Dñs voluit eos a crudelitate prohibere etiā circa animalia bruta, vt per hoc magis recederent a crudelitate hoīs, habentes exercitium pietatis etiā circa bestias. Adipis etiam esus prohibitus est eis, tum quia idolatriæ comedebāt illum in honorem Deorum suorum: tum etiam quia cremabatur in honorem Dei: tum etiam quia sanguis & adeps non generant bonum nutrimentum, quod p causā inducit Rabbi * Moyses. Causa autem prohibitionis esus neruorū, exprimitur Gen. 32. vbi dicitur, q̄ non comedunt filij Israel neruū, eo q̄ tetigerit neruū femoris Iacob, & obstupuerit. Figuratis autē ratio horum est: quia per omnia huiusmodi ani-

* Ar. 3. ad 2.

* Artic. 3. ad 8. argum.

* In lib. Dux errantium.

*Lib. 6. c. 7.
circa princ.
tom. 6.

di animalia prohibita designantur aliqua peccata, in quorum figuram illa animalia prohibebantur. unde dicit Aug. in lib. cōtra Faustū. * Si de porco & agno requiratur, utrunq; natura mundum est: quia omnis creatura Dei bona est. quadam vero significatione agnus mundus, porcus immundus est, tanq; si fultū, & sapientem diceret, utrunq; hoc verbum natura vocis & literarum & syllabarum ex quibus constat, mundum est: significatione autē vnum est mundū, & aliud immundum. Animal. n. quod ruminat, & vngulam findit, mundum est significatione, quia filio vngula significat distinctionem duorum testamentorū, vel patris & filij, vel duarū naturarū in Christo, vel discretionem boni & mali. Ruminatio autem significat meditationem scripturarum, & sanum intellectum earum. Cuiusque autē horum alterū deest, spiritualiter immundus est. Similiter etiam in piscibus, illi qui habent squammas, & penulas, significatione mundi sunt: quia per pennulas significatur vita sublimis, vel cōtemplatio: per squammas autem significatur aspera vita, quorum utriusque necessarium est ad munditiam spirituale. In aibus autē specialia quaedam genera prohibentur. In Aquila. n. quæ alte volat, prohibetur superbia. In Gryphe aut, qui equis & hoibus infestus est, crudelitas potestum prohibet. In Halyeto autē, qui pascitur minutis aibus, significatur illi qui sunt pauperibus molesti. In Miluo autem, qui maximē in silijs vitur, designantur fraudulenti. In Vulture autē, qui sequitur exercitum, expectans comedere cadauera mortuorum, significatur illi qui mortes & seditiones hominum affectant, ut inde lucentur. Per animalia eorum generis, significatur illi, qui sunt voluptatibus denigrati, vel q sunt expertes bonæ affectionis: quia Coruus semel emissus ab arca, nō est reuersus. Per Struthionem, qui cū sit avis, volare nō pot: sed semper est circa terrā, significatur Deo militantes, & se negotijs secularibus implicantes. Nycticorax, quæ nocte acuti est visus, in die aut non videt, significat eos qui in temporalibus sunt astuti, in spiritualibus hebetes. Larus autem, qui & volat in aere, & natat in aqua, significat eos, qui & circumfisionē & baptismum venerantur: vel significat eos, qui per cōtemplationem volare volūt, & tñ viuunt in aquis voluptatū. Accipiter verō, qui deseruit hoibus ad prædam, significat eos q ministrat potentibus ad depradandum pauperes. Per Bubonē, qui in nocte victū querit, de die aut latet, significatur luxuriosi, qui occultari querunt nocturnis operibus quæ agunt. Mergulus autem, cuius natura est, ut sub vndis diutius immoretur, significat gulosōs, qui in aquis deliciarum se immergunt. Ibis verō avis est in Aphrica habens longū rostrū, quæ serpentibus pascitur, & forte est idē quod ciconia, & significat inuidos, qui de malis aliorū, quasi de serpentibus refectur. Cygnus autē est coloris candidi, & longū collū habet, qui ex profunditate terræ, vel aquæ cibū trahit, & pot significare hoies, qui p exteriorē iustitiæ candorem lucra terrena quarunt. Onocrotalus autē avis est in partibus Oriēris lungo rostro, q in faucibus habet quosdā folliculos, in quibus primo cibū reponit, & post horam in vētrem mittit: & significat auaros, qui immoderata sollicitudine necessaria virg congregat. Porphyrion autē præter modum aliarum auium habet vnum pedem latum ad natandum, aliū fissum ad ambulandum: quia & in aqua natat, ut anates, & in terra ambulat, ut perdices, solo morfū bibit, omnem cibum aqua tingens, & significat eos qui ni-

hil ad alterius arbitrium facere volūt, sed sicut fuerit tinctum aqua propriae voluntatis. Per dionē, qui vulgariter Falco dicitur, significatur quorū pedes sunt veloces ad effundendum nēm. Chafadriō autem, quæ est avis garrulissima, loquaces. Vpupa autē, quæ nidificat in arboribus, & foetenti pascitur fimo, & gemitum in simular, significat tristitiam seculi, quæ in hominibus immundis mortem operatur. Per vespertilionē, quæ circa terram volitat, significatur illi qui laici scientia præditi, sola terrena sapiunt. Cetera autem & quadrupedia, illa sola occurrunt quæ posteriora erant habent lōgiora, ut fallere sint: alia verō quæ terra magis adherent, prohibentur: quia illi qui abutuntur doctrina quantum ad gelistarum, ut per eam in altum non subleuentur, immundi reputantur. In sanguine verō, & abnervo intelligitur prohiberi crudelitas, & vobis & fortitudo ad peccandum.

AD III. dicendum, q etis plantarum, & aliorum terræ nascentium fuit apud homines etiam inuicium: sed esus carniū videtur esse postea introductus. Dicitur enim Genes. 8. Quatuordecim dies dedi vobis omnem carnem. & hoc idem esus terræ nascentium magis pertinet ad quæ simplicitatem vitæ: esus autem carniū ad delicias, & curiositatem viuendi. Spontē enim herbæ germinat, vel eum modico studio heredi terræ nascentia in magna copia procurantur: etiam eum magno studio animalia inuicium etiam capere: & ideo volens Dominus carnem suam reducere ad simplicitatem vitæ, in genere animalium eis prohibuit, non autem nec terræ nascentium: vel etiam quia animalia molabantur idolis, non autem terræ nascentia.

AD IIII. patet responsio ex dictis. AD IIII. dicendum, q etis hœdus occiditur, qualiter carnes eius coquantur: tñ in antiquis ad quādam crudelitatem pertinetur, si lac matris quod datum est ei pro nutrimento ad cōsumptionem carniū ipsius adhibeatur. In solemnitatibus idolorum dicit, qd Gentiles in solemnitatibus idolorum carnes hœdi decoquebant ad immolandum comedendum. & ideo Exod. 23. postquam præfuerat de solemnitatibus celebrandis in lege dicitur, Non coques hœdum in lacte matris sue. Iis autē ratio huius prohibitionis est, quia præbatur, q Christus qui est hœdus propter similitudinem carnis peccati, non erat à Iudæis coquantur occidendus in lacte matris, id est, in temporaria: vel significatur, q hœdus, i. peccator nō coquantur in lacte matris, i. nō est blanditijs deliciarum.

AD V. dicendum, q Gentiles, fructus primarum quos fortunatos aestimabant, dijs suis offerre etiam comburebant eos ad quædam magica facerent, & ideo præceptum est eis, ut fructus trium primarum ferre omnes arbores terræ illius fructum percunt, quæ scilicet vel feminando, vel inserendo plantando coluntur. Raro autem contingit fructuū arboris, vel femina latentia feminam enim tardius facerent fructum: sed lex referre quod frequentius fit. Poma autem quartarum primarum quàm primitiæ mundorum fructuū, Deo offerre: quinto autem anno & deinceps comedere. Figuralis autem ratio est, quia per hoc præceptum quod post tres status legis, quorū vnus est hœ-

ham vsque ad David, secundus vsque ad transmigrati-
onem Babylonis, tertius vsque ad Christum, erat
Christus Deo offerendus, qui est fructus legis: vel
quia primordia nostrorum operum debent esse no-
bis suspecta propter imperfectionem.

Ad vi. dicendum, qd sicut dicitur Eccles. 19. Ami-
cus corporis enūciat de homine, Et ideo voluit Do-
minus, vt populus eius distingueretur ab alijs popu-
lis nō solo signo circuncisionis, quod erat in carne,
sed etiā certa habitus distinctione: & ideo prohibitū
fuit eis, ne induerent vestimēto ex lana & lino cō-
texto, & ne mulier indueretur veste virili, aut econ-
uerso, propter duo. Prīmō quidē ad vitādum idola-
triae cultum. Hmōi. n. varijs vestibus ex diuersis con-
textis Gentiles in cultu suorū deorum vtebantur, &
etiā in cultu Martis mulieres vtebātur armis virorū:
in cultu autē Veneris ecōuerso viri vtebantur vesti-
bus mulierum. Alia rō est ad declinandam luxuriā,
nam per commissiones varias in vestimentis, oīs in-
ordinata cōmītio coitus excluditur. Quōd autē mu-
lier induatur veste virili, aut econuerso, inuentium
est concupiscentiā, & occasione libidini pręstat. Fi-
guralis autē ratio est, quia in vestimento cōtexto ex
lana & lino interdicitur coniunctio simplicitatis &
innocentiā, quę figuratur per lanā, & subtilitatis &
malitiā, quę figuratur per linū: prohibetur etiā, qd
mulier non vsurpet sibi doctrinam, vel alia virorum
officia, vel ne vir declinet ad mollities mulierum.

Ad vii. dicendū, qd sicut Hiero. dicit super Matt.
Dns iussit, vt in quatuor angulis palliorū hyacin-
thinas fimbrias faceret ad populū Israēl dignoscen-
dū ab alijs populis, vnde per hoc se esse Iudæos pro-
fitebantur: & ideo per aspectum huius signi induce-
bātur in memoriam suę legis. Quod autem dicitur,
Ligabis ea in manu tua, & erunt semper ante oculos
tuos, Pharisei malē interpretabantur, scribentes in
membris decalogum Moyfi, & ligabant in fronte
quasi coronam, vt ante oculos moueretur: cū ta-
men intentio Domini mandantis fuerit, vt signaren-
tur in manu, idest, in operatione, & essent ante o-
culos, idest, in meditatione. In hyacinthis autē vittis,
quę pallijs inferebantur, significatur celestis inten-
tio, quę omnibus operibus nostris debet adiungi.
Potest tamen dici, quōd quia populus ille carnalis
erat, & duræ ceruicis, oportuit etiam per huiusmodi
sensibilia eos ad legis obseruantiam excitari.

Ad viii. dicendū, qd affectus hoīs est duplex. Vnus
quidem fm rationem: alius verō fm passionem. Se-
cundum igitur affectum rationis non refert qd ho-
mo circa bruta animalia agat: quia omnia sunt subie-
cta eius potestati à Deo, fm illud Psal. 8. Oīa subieci-
sti sub pedibus eius. & secundū hoc Apost. dicit, qd
non est cura Deo de bobus: quia Deus non requirit
ab homine quid circa boues agat, vel circa alia ani-
malia. Quantum verō ad affectum passionis, mouet
affectus hominis etiam circa alia animalia: quia
enim passio misericordię cōsurgit ex afflictionibus
aliorum, contingit autem etiam bruta animalia pœ-
nas sentire, pōt in homine cōsurgere misericordię
affectus etiā circa afflictiones animalium. Proximū
autē est, vt qui exercetur in affectu misericordię cir-
ca animalia, magis ex hoc disponatur ad affectū mi-
sericordię circa homines. vnde dicit Prover. 12. No-
uit iustus animas iumentorum suorū: viscera autem
impiorum crudelia. Et ideo vt Dominus populum
Iudaicum ad crudelitatem pronum, ad misericordiam
reuocaret, voluit eos exercere ad misericordiam etiā

A circa bruta animalia, prohibens quēdā circa anima-
lia fieri, quę ad crudelitatem quandam pertinere vi-
dentur: & ideo prohibuit ne coqueretur hœdus in
lacte matris, & quōd non alligaretur os boui tritu-
ranti, & qd non occideretur mater cum filijs. Quāuis
etiā dici possit, quōd hæc prohibita sunt eis in dete-
stationē idolatrię: nam Aegyptij nefarium reputa-
bant, vt boues triturantes, de frugibus comederent.
Aliqui etiam malefici vtebantur matre auis incubā-
te, & pullis eius simul captis ad fecunditatem, & for-
tunam circa nutritionem filiorum: & quia etiam in
augurijs reputabatur hoc esse fortunatum, qd inue-
niretur mater incubans filijs. Circa commissionem
verō animalium diuersę speciei, ratio literalis potuit
esse triplex. Vna quidem ad detestationem idolatrię

B Aegyptiorum, qui diuersis commissionibus vteban-
tur in seruitium planetarum, qui secundū diuersas
coniunctiones habent diuersos effectus, vt super di-
uersas species rerum. Alia ratio est ad excludēdum
conubitus contra naturam. Tertia ratio est ad tol-
lendā vniuersaliter occasionem concupiscentię.
Animalia enim diuersarum specierum non commi-
scentur de facili adinuicē, nisi hoc per hoies procu-
retur: & in aspectu coitus animalium excitatur ho-
mini cōcupiscentię motus. vnde & in traditionibus
Iudæorum præceptum inuenitur, vt Rabbi Moyses
dicit, vt homines auertāt oculos ab animalibus co-
cubitus. Figuralis autē horum ratio est: quia boui
trituranti, i. prædicatori deferenti segetes doctrinę,
non sunt necessaria victus subtrahēda, vt Apostolus
dicit primā ad Corinth. 9. Matrem etiam non simul
debemus tenere cum filijs, quia in quibusdam reti-
nendi sunt spiritualis sensus quasi filij, & dimittenda
est literalis obseruatiō quasi mater, sicut in omnibus
cæremonijs legis. Prohibetur etiam, quōd iumenta,
idest, populares homines non faciamus coire, idest,
coniunctionem habere cum alterius generis ani-
mantibus, idest, cum Gentibus, vel Iudæis.

Ad ix. dicendum, quōd omnes ille cōmissiones
in agricultura sunt prohibita ad literam, in dete-
stationem idolatrię: quia Aegyptij in venerationē stel-
larum diuersas commissiones faciebant & in semi-
nibus, & in animalibus, & in vestibus repręsentantes
diuersas coniunctiones stellarum. Vel omnes huius-
modi commissiones varię prohibentur ad dete-
stationem coitus cōtra naturam. Habent tñ figuralem
rationem: quia quod dicitur, Non seres vineam tuā
altero semine, est spiritualiter intelligendum, quōd
in Ecclesia, quę est spiritualis vinea, non est seminan-
da aliena doctrina: & similiter ager, idest, Ecclesia,
non est teminandus diuerso semine, idest, catholica
doctrina, & hæretica. Non est etiam simul arandum
in boue & asino: quia fatuus sapienti in prædicatio-
ne non est sociandus, quia vnus impedit alium.

Ad xi. dicendum, quōd malefici & sacerdotes
idolorum vtebantur in suis ritibus ossibus, vel carni-
bus hominum mortuorum: & ideo ad extirpan-
dum idolatrię cultum præcepit Dominus, vt sacer-
dotes minores, qui per tempora certa ministrabant
in Sanctuario, non inquinarentur in mortibus, nisi
valde propinquorum, scilicet patris & matris, &
huiusmodi coniunctarum personarum. Pontifex
autem semper debebat esse paratus ad ministerium
Sanctuarij: & ideo totaliter prohibitus erat ei ac-
cessus ad mortuos quantumcumque propinquos.
Præceptum etiam est eis ne ducerent vxorem mere-
tricem ac repudiatam, sed virginem, tum propter
reueren-

Lib. qui dicitur doctor dubiorum. Et in li. Dux errantium.

Deest solu. tio. 10. arg.

reuerentiam sacerdotum, quorum dignitas quodam modo ex tali coniugio diminui videretur: tum etiam propter filios, quibus esset ad ignominiam turpitudine matris: quod maxime tunc erat vitandum, quando sacerdotij dignitas secundum successorem generis conferebatur. Praeceptum etiam erat eis, vt non raderent caput, nec barbam, nec in carnibus suis facerent incisuram, ad remouendum idolatriae ritum. Nam sacerdotes Gentilium radebant caput & barbam. vnde dicitur Baruch. 6. Sacerdotes seder habentes tunicas scissas, & capita, & barbam rasam. Et etiam in cultu idolorum incidebant se cultris & lanceolis, vt dicitur 3. Regum 18. vnde contraria praecpta sunt sacerdotibus veteris legis. Spirituales autem esse horum est, quia sacerdotes omnino debent esse immunes ab operibus mortuis, quae sunt opera peccati: & etiam non debent radere caput, id est, deponere sapientiam: neque deponere barbam, id est, sapientiae perfectionem: neque etiam scindere vestimenta, aut incidere carnes, vt scilicet vitium schismatis non incurrant.

¶ Super Quaestione centesima tertia. Articulus primus.

IN articulo. q. 123. nota duo. Primum in responsione ad 3. q. sacerdotium ante legem non diuina, sed humana determinatione, dignitas erat primogeniti, vt hinc habeas quam sacrum fuerit. Secundum in responsione ad quartum, quod auctor non dicit, quod nihil fuerit ante legem immundum iudicatum a Deo quantum ad esum: sed dicit quod non fuit distinctio animalium immundorum a mundis tunc a Deo: hoc enim est verum. Primum autem falsum: quia ad Noe dictum est Genes. 9. Quasi olera virentia tradidi vobis omnia, excepto, quod carnem cum sanguine non comedetis, & coepit haec obseruantia ante legem, sicut circuncisio.

Hebr. 7.

* q. 103. articulus 3.

QVAESTIO CIII.

De duratione praecceptorum caeremonialium, in quatuor articulos diuisa.

IN DE considerandum est de duratione caeremonialium praecceptorum.

Et circa hoc quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum praecpta caeremonialia fuerint ante legem.

¶ Secundo, Vtrum in lege aliquam virtutem habuerint iustificandi.

¶ Tertio, Vtrum cessauerint Christo veniente.

¶ Quarto, Vtrum sit peccatum mortale obseruare ea post Christum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum caeremonia legis fuerint ante legem.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod caeremoniae legis fuerint ante legem. Sacrificia enim & holocausta pertinent ad caeremonias veteris legis, vt supra dictum est: sed sacrificia & holocausta fuerunt ante legem, dicitur enim Genes. 4. quod Cain obtulit de fructibus terrae munera Domino: Abel autem obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum. Noe etiam obtulit holocausta Domino, vt dicitur Genes. 8. & Abraham similiter, vt dicitur Genes. 22. ergo caeremoniae veteris legis fuerunt ante legem.

¶ 2 Praet. Ad caeremonias Sacramentorum pertinet constructio altaris & eius inunctio: sed ista fuerunt ante legem, legitur enim Genes. 13. q. Abraham aedificauit altare Domino. & de Iacob dicitur Genes. 28. quod tulit lapidem & erexit in titulum, fundens oleum desuper. ergo caeremoniae legales fuerunt ante legem.

¶ 3 Praet. Inter Sacramenta legalia, primum dicitur fuisse circuncisio: sed circuncisio fuit ante legem, vt patet Gene. 17. similiter etiam sacerdotium fuit ante

legem. dicitur enim Genes. 14. quod Melchisedech erat sacerdos Dei summi. ergo caeremoniae mentorum fuerunt ante legem.

¶ 4 Praet. Discretio mundorum animalium ab hominibus pertinet ad caeremonias obseruariam, vt dicitur Genes. 7. Ex omnibus mundis animalibus tollentur septena: de animalibus vero immundis duo, ergo caeremoniae legales fuerunt ante legem.

SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 6. Haec sunt praecpta & caeremoniae, quae mandauit Dominus noster, vt docerem vos: non autem indiguitis per his doceri, si prius praedictae caeremoniae fuerint, ergo caeremoniae legis non fuerunt ante legem.

RESPON. Dicendum quod sicut ex dictis patet, caeremoniae legis ad duo ordinabatur, scilicet ad cultum Dei, & ad figurandum Christum. Quicumque colit Deum, oportet quod per aliqua determinata colat, quae ad exteriorem cultum pertinent. Determinatio autem diuini cultus pertinet ad caeremonias, etiam determinatio eorum, per quae ordinatur ad Christum, pertinet ad praecpta iudicialia, vt supra est. & ideo sicut inter homines communiter aliqua iudicialia, non tamen ex auctoritate, sed ratione hominum ordinata: ita etiam quaedam caeremoniae, non quidem ex auctoritate cuius legis determinata, sed solum secundum voluntatem deuotionem hominum Deum colentium. Sed quae ante legem fuerint quidam viri praecipui proprio spiritu pollentes, credendum est, quod ex institutione quasi ex quadam priuata lege, induceretur ad certum modum colendi Deum, qui & comites esset interiori cultui, & etiam congrueret ad cultum Christi mysteria, quae figurabantur alia eorum gesta, secundum illud 1. ad Cor. 10. Omnia figuram contingebant illis. Fuerunt igitur ante legem quaedam caeremoniae, non tamen caeremoniae quae non erant per aliquam legislationem institutae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hominum oblationes & sacrificia, & holocausta offerebantur antequam legem ex quadam deuotione propriae voluntatis eis videbatur conueniens, vt in rebus quas a Deo ceperat, quas in reuerentiam diuinam offerrent, praerentur se colere Deum, qui est omnium principum.

AD SECUNDUM dicendum, quod etiam caeremoniae instituerunt: quia videbatur eis conueniens in reuerentiam diuinam essent aliqua loca distincta diuino cultui mancipata.

AD TERTIUM dicendum, quod sacramentum circuncisio praecpto diuino fuit statutum ante legem, non potest dici sacramentum legis quasi in lege institutum, sed solum quasi in lege obseruatum. Et hoc quod Dominus dicit 10. 7. Circuncisio non est Moysi, sed ex patribus eius. Sacerdotium etiam erat ante legem apud colentes Deum secundum humanam determinationem, qui hanc dignitatem primogenitis attribuebant.

AD QUARTUM dicendum, quod distinctio mundorum animalium, & immundorum non fuit ante legem, quae ad esum, cum dictum sit Genes. 9. Omne quod uiuit, erit vobis in cibo, sed solum quantum ad inferiorum oblationem: quia de quibusdam determinatis animalibus sacrificia offerebant. Si tamen quantum ad esum, erat aliqua animalium discretio, hoc non erat, quod illorum reputaretur illicitus, cum nulla lege edictus, sed propter abominationem, vel consuetudinem, & nunc videmus, quod aliqua cibaria sunt immunda & terribilia, quae in alijs comeduntur.